

Руденко В.І., заступник начальника відділу нагляду за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань та пробації Управління нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, інших заходів примусового характеру у місцях несповоди Генеральної прокуратури України, старший радник юстиції

ЩОДО ПОНЯТТЯ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ЯК ОБ'ЄКТА ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ

Якщо узагальнити результати досліджень, присвячених з'ясуванню сутності та змісту запобіжної діяльності, що здійснюється відносно персоналу органів та установ виконання покарань, а також врахувати нормативні підходи з означеної проблематики, включаючи правові джерела відомчого характеру, та взяти за основу етимологічне значення слова «персонал» [1, с. 437], то можна сформулювати наступне визначення «персонал

органів та установ виконання покарань, як об'єкт запобігання злочинам» — це фізичні особи, які на добровільній основі, з урахуванням визначених у законі кваліфікаційних та інших вимог і принципів діяльності, професійної, психологічної, моральної та іншої готовності, здатні ефективно працювати у відповідних підрозділах Державної кримінально-виконавчої служби України та реалізувати у повній мірі закріплені у кримінально-виконавчому законодавстві завдання, а також належним чином виконувати інші обов'язки, що витікають з їх правового статусу, при державному гарантуванні їх діяльності, з тим, щоб не допустити вчинення злочинів як з боку засуджених, так й інших осіб, включаючи й тих, що задіяні як суб'єкти кримінально-виконавчої діяльності.

Таким чином, до системоутворюючих ознак, що складають зміст даного поняття, відносяться:

1. До персоналу органів та установ виконання покарань відносяться ті фізичні особи, які відповідно до вимог ст. 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» володіють наступними ознаками: а) є громадянами України (цей статус визначається Законом України «Про громадянство України»); б) є повнолітніми (ч. 2 ст. 14 зазначеного Закону); в) мають відповідний стан здоров'я (Закон України «Про основи охорони здоров'я в Україні»); г) мають відповідну для роботи в органах чи установах виконання покарань професійну кваліфікацію, що визначена в Єдиному кодексі професій в Україні.

2. Робота в ДКВС України здійснюється на добровільній основі (у наукових джерелах добровільним вважається те, яке здійснюється, діє, т. ін. з власного бажання, доброї волі, без насилля, примусу [2, с. 175]).

3. До претендента на роботу (службу), як, власне, і до діючого персоналу ДКВС України, пред'являються певні кваліфікаційні вимоги, мова про які, у першу чергу, ведеться у ст. 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу», а також у підзаконних нормативно-правових актах Міністерства юстиції України.

4. Особи, які працюють (служать) в органах та установах виконання покарань, мають володіти такою рисою, як готовність до умов роботи (служби), яка, у свою чергу, є різноаспектною: професійна, психологічна, педагогічна, фізична, емоційна, т. ін. готовність.

5. Зазначені особи мають здатність до роботи (служби) в органах та установах виконання покарань (у доктринальних джерелах здатність тлумачать як уміння здійснювати, виконувати, робити що-небудь, поводити себе певним чином [3, с. 234]).

6. Робота (служба) в ДКВС України має бути ефективною, тобто такою, яка приносить бажаний результат як для конкретно взятої особи з числа персоналу органів та установ виконання покарань, так і в цілому, для того підрозділу, в якому вона працює (ефект - від лат. *effectus* - дія: результат будь-якої дії [1, с. 699]).

7. Відповідно до вимог ст. 11 КВК України, персонал, який залучається для роботи (служби) в ДКВС України, поділяється на: а) персонал органів виконання покарань (центральный орган виконавчої влади у сфері виконання покарань; його територіальні управління; органи пробачії) (ч. 1 ст. 11); б) персонал установ виконання покарань (арештні дома; кримінально-виконавчі установи; спеціальні виховні установи (виховні колонії), слідчі ізолятори у випадках, передбачених КВК) (ч. 2 ст. 11); в) персонал інших органів виконання покарань (Державна виконавча служба України; військові частини, гауптвахти, а також дисциплінарні батальйони) (ч. 7 ст. 11).

8. Персонал ДКВС України покликаний реалізувати правові норми, пов'язані із змістом завдань, визначених у кримінально-виконавчому законодавстві.

9. Зазначені завдання персонал ДКВС України має реалізувати у повній мірі «від і до» (заповнений до краю) [2, с. 522].

10. Завдання, які є предметом діяльності персоналу ДКВС України, мають бути закріплені у кримінально-виконавчому законодавстві. Такий підхід ґрунтується на вимогах п. 14 ст. 92 Конституції України, відповідно до якої діяльність органів та установ виконання покарань має визначатись виключно законами.

11. Персонал ДКВС України має також належним чином виконувати й інші обов'язки (у науковій літературі слово «належно» означає відповідність чому-небудь, бути виконуваним, здійснюваним, створеним, досягнутим [3, с. 371]).

12. Обов'язки персоналу ДКВС України витікають з його правового статусу (під правовим статусом в юриспруденції розуміють сукупність суб'єктивних прав, юридичних обов'язків і законних інтересів суб'єктів права [4, с. 237]).

13. Діяльність персоналу органів та установ виконання покарань гарантується державою (під гарантією, у тлумачних джерелах, розуміються умови, що забезпечують успіх чого-небудь [3, с. 110]).

14. Діяльність персоналу ДКВС України по своїй суті має носити, у тому числі, запобіжний характер для того, щоб не допустити та вчасно припинити протиправні діяння (дію чи бездіяльність) як з боку засуджених, так й інших осіб, включаючи зазначених суб'єктів правових відносин (ч. 1 ст. 1 КВК України).

У цьому, власне, й проявляється зміст даного об'єкта пізнання: у його суті та соціально-правовій природі, що є досить важливим з огляду вибору напрямів, видів та суб'єктів запобігання злочинам, які вчиняються персоналом ДКВС України у сфері виконання покарань.

Список використаних джерел:

1. Бульіко А. Н. Большойсловарьиностранныхслов 35 тысячслов / А. Н. Бульіко. - Изд. 3-е, испр., перераб. - Москва : Мартин, 2010. - 704 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. О. Єрошенко. - Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. - 864 с.

3. Великий тлумачний словник української мови / упоряд. Т. В. Ковальова. - Харків : Фоліо, 2005. - 767 с.

4. Теорія держави і права : підручник для студентів юрид. вищ. навч. закл. / за ред. О. В. Петришина. - Харків : Право, 2014. - 368 с.